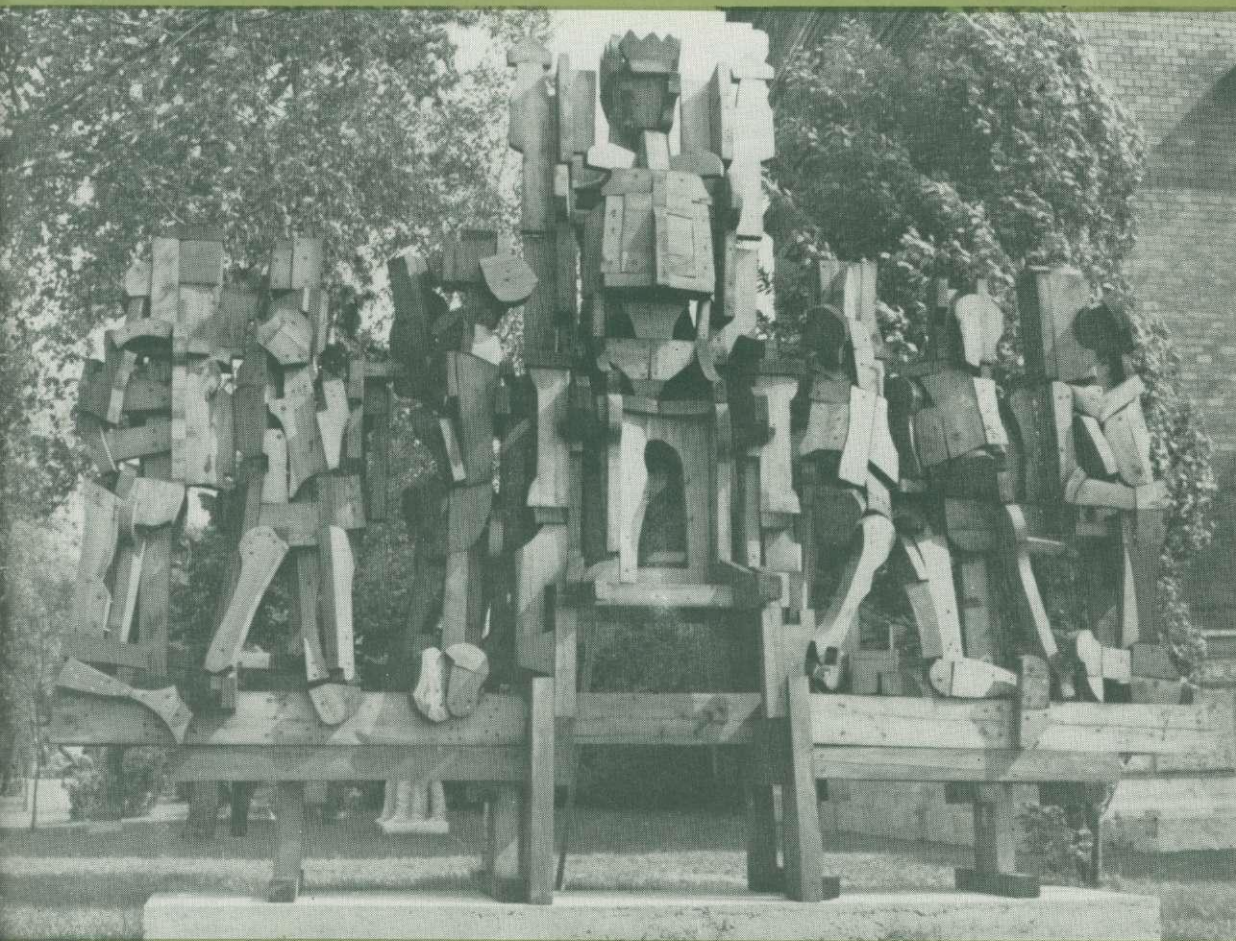

AZ ERDŐ

AZ 1862-BEN ALAPÍTOTT ERDÉSZETI LAPOK 113. ÉVFOLYAMA

1978. AUGUSZTUS • XXVII. ÉVFOLYAM 8. SZÁM

T A R T A L O M

Gáspár-Hantos Géza: Az 1977. évi fakitermelés értékelése — — — — —	337
„Fakitermelés” az erdészeti és faipari tudományos ülésen (Dr. Káldy J.) — — — — —	341
Dr. Szepesi László: A több célú fakitermelő gépek várható arányának alakulása a jövő fakitermelésében — — — — —	343
Dr. Walter Ferenc: A nagy teljesítményű fakitermelő gépek vizsgálati eredményei — —	345
Finta István: Az akácfa-kitermelés helyzete és fejlesztési lehetőségei — — — — —	352
Dr. Káldy József: A fakitermelés technikájának és technológiájának fejlesztése — — —	354
Dr. Herpay Imre: Az aprítéktermelés tervezése — — — — —	362
Dr. Rumpf János: A fagazdaság termelési függvénye — — — — —	366
Dr. Szabó Károly: A rönk, a tűzifa és a rost-alapanyag ipari feldolgozásának korszerű lehetőségei, valamint kihatása a fatermesztésre és a fakitermelésre — — — — —	371

A címlapon: Szegelt fa emlékmű — műcsarnoki szoborkiállításon.
A hátlapon: Jól alkalmazott védekezés ov a vadkártól.

(Fotó ERTI, Michalovszky I. felv.)

СО Д Е Р Ж А Н И Е

Гáспáр-Хантош Г.: Оценка лесозаготовок 1977 г.	337
Лесозаготовки на научной сессии лесного хозяйства и деревообрабатывающей промышленности ...	341
Д-р Сепеш Л.: Ожидаемое соотношение многоцельных лесозаготовительных машин	343
Д-р Вальтер Ф.: Результаты испытания высокопроизводительных лесозаготовительных машин	345
Финта Иштван: оложение и возможности развития эксплуатации белой акации	352
Д-р Кальди Й.: Положение и возможности развития заготовки древесины акации белой	354
Д-р Херпай И.: Планирование производства технической щепы	362
Д-р Румпф Й.: Производственная зависимость лесного хозяйства и деревообрабатывающей промышленности	366
Д-р Сабо К.: Возможности модернизации промышленной переработки кряжей, дров и волокнистого сырья	371

C O N T E N T S

G. Gáspár-Hantos: Evaluation of the logging of 1977 in Hungary — — — — —	337
The harvesting at the Scientific Session on Forestry and Wood Industry — — — — —	341
Dr. L. Szepesi: The predicted rate of the multi-purpose harvesters — — — — —	343
Dr. F. Walter: Test results of the highly productive harvesting machines — — — — —	345
I. Finta: The situation and potential developments in harvesting gipsy locust stands —	352
Dr. J. Káldy: Development of the methods and technology of harvesting — — — — —	354
Dr. I. Herpay: The planning of chip production — — — — —	362
Dr. J. Rumpf: Production-function of a forest enterprise — — — — —	366
Dr. K. Szabó: Potentialities in modernizing the industrial processing of the log, fuel-wood and fiber row material — — — — —	371

A Z E R D Ő

az Országos Erdészeti Egyesület kiadványa. Szerkeszti: Keresztesi Béla akadémikus. A szerkesztőség címe: Budapest, II., Frankel Leó u. 44. Levélcím: 1277 Budapest, Pf.: 17. Kiadja a Lapkiadó Vállalat, Budapest, VII., Lenin krt. 9—11. Levélcím: 1906 Budapest, Pf.: 223. Felelős kiadó: Siklósi Norbert. Kapják az Országos Erdészeti Egyesület tagjai; előfizethető még a Posta Központi Hírlápiroda (1900 Budapest, József nádor tér 1.) és a lapterjesztéssel foglalkozó, egyes postahivatalok útján. Előfizetési díj egy évre 60,— Ft, egyes szám ára: 5,— Ft. Külföldön terjeszti a „Kultúra” Könyv és Hírlap Külkereskedelmi Vállalat (H—1389 Budapest, Pf.: 149.), az évi előfizetés ára: 7\$.

Révai Nyomda Egri Gyáregysége, Eger. Felelős vezető: Vilček János. 78 2059 6612

Index: HU ISSN 0014—0031

AZ 1977. ÉVI FAKITERMELÉS ÉRTÉKELÉSE

GÁSPÁR-HANTOS GÉZA

Az 1977. évben összesen 6923 ezer föld feletti bruttó fatömeg kitermelése valósult meg a 7331 ezer m³ üzemtervi lehetőséggel szemben. A kitermelt fatömeg 10 ezer m³-rel kevesebb az 1976. évinél. Az összes fakitermelésnek ez a visszaesése az V. ötéves terv fakitermelési előirányzatának teljesítését nem veszélyezteti. Az elkövetkezendő évek 1,5—2%-os növekedése biztosítja a 7,4 millió m³ kitermelését. Az erdőgazdaságok és az állami gazdaságok — előző évhez viszonyítva — 68 illetve 17 ezer m³-rel növelték, a többi szektorba tartozó gazdálkodók ha kis mértékben is, de csökkentették a fakitermelésüket. Jelentős a visszaesés a termelőszövetkezeti erdőkben (76 ezer m³). Az összes fatömegeből 6010 ezer m³-t (87%) a gazdasági, 731 ezer m³-t (10%) a különleges célú erdők-ből, 181 ezer m³-t a fásításokból termeltek ki. Az arányok az előző évihez hasonlóak.

A kitermelt 6923 ezer m³ bruttó mennyiségnek 5469 ezer m³ a nettó fatömege (79,0%) és ennek megfelelően az apadék 1454 ezer m³ (21%). Az összes faki-

Az összes fakitermelés

1. táblázat

Megnevezés	1975	1976	1977
	bruttó m ³		
MÉM erdőgazdaságok	4771	4934	5002
Egyéb erdőgazdaságok	291	298	291
Állami gazdaságok	157	162	179
Termelőszövetkezetek	1323	1371	1295
Egyéb erdőgazdálkodók	164	168	156
Összesen:	6706	6933	6923

Az összes üzemtervi fakitermelési lehetőség kihasználása

2. táblázat

Megnevezés	1975	1976	1977
	%		
MÉM erdőgazdaságok	93	97	98
Egyéb erdőgazdaságok	98	100	98
Állami gazdaságok	82	86	89
Termelőszövetkezetek	87	89	85
Egyéb erdőgazdálkodók	79	74	74
Összesen:	91	94	95

termelési lehetőséget a gazdaságok évről évre fokozódó mértékben használtak ki.

Véghasználat

Az erdőgazdálkodó szervek az 5289 ezer m³ üzemtervi előírással szemben 4662 ezer m³-t (88%) termeltek ki. A tárgyévben végzett véghasználat 94 ezer m³-rel (2%) több az előző évinél. A véghasználat növelésére további lehetőség van. A teljesítés az éves tervnek megfelelő volt és így az ellátás biztosítva volt. Az erdőgazdálkodók közül csak a MÉM erdőgazdaságok termeltek ki több véghasználatot, jelentősen csökkent a termelősövetkezetek véghasználati termelése.

A véghasználati fakitermelés szektoronként

3. táblázat

Megnevezés	1976.	1977.	Az előző évihez viszonyított eltérés	1976.	1977.
	évi teljesítés ezer m ³ -ben	évi teljesítés ezer m ³ -ben		évi teljesítés % ₀ -ban	évi teljesítés % ₀ -ban
MÉM Erdőgazdaságok	3280	3408	+128	88	93
Egyéb erdőgazdaságok	192	189	- 3	91	89
Állami gazdaságok	93	90	- 3	76	72
Termelősövetkezetek	887	858	- 29	80	78
Egyéb erdőgazdálkodók	116	117	+ 1	67	73
Összesen:	4568	4462	+ 94	86	88

Az üzemtervi lehetőség kihasználása összességében tovább javult, mivel az előző évi 14%-os lemaradás 12%-ra csökkent, azonban visszaesés tapasztalható az egyéb erdőgazdaságoknál, az állami gazdaságoknál és a termelősövetkezeteknél. A fejlődés a MÉM erdőgazdaságoknál megfelelő, a lemaradóknak fel kell zárkózniuk az üzemtervi lehetőség 90—100%-ára.

Az erdőgazdálkodók egy hektár véghasználati területéről 239 m³-t termeltek ki a 228 m³ üzemtervi lehetőséggel szemben, ez az eltérő minőségű állományok közel egyenletes kitermelésére utal.

Az üzemtervek a véghasználatok területének 18%-át írják elő felújítóvágásra, amivel szemben a tény 16%. Némi javulás tapasztalható a felújítóvágás és a tarvágás arányában az előző évhez viszonyítva annak ellenére, hogy csak szórányosan volt magtermés.

Az erdőgazdálkodók kevesebbet termeltek ki véghasználatban az üzemtervi lehetőségnél:

tölgyből	164 ezer m ³ -rel	(23 % ₀ -kal)
cserből	60 ezer m ³ -rel	(7 % ₀ -kal)
bükkből	62 ezer m ³ -rel	(15 % ₀ -kal)
akácból	271 ezer m ³ -rel	(16 % ₀ -kal)
a többi fafajból	70 ezer m ³ -rel	(5 % ₀ -kal)
Összesen:	627 ezer m ³ -rel	(12 % ₀ -kal)

Az összes nyárkitermelés a tervezett 875 ezer m³-rel szemben 973 ezer m³ volt.

A véghasználati fakitermelések végrehajtása általában jó, a szakmai kívánalmaknak megfelelő. Hibaként kell megemlíteni a fatömegbecslés előforduló pontatlanságát, a felújítóvágások újulatának nem kellő kimélését és helyenként a nem megfelelő vágástéri munkaszervezést.

Nevelővágások

A nevelővágások csoportonkénti területi teljesítése és aránya az üzemtervek előírásaihoz a 4. táblázat szerinti.

A *növedékfokozó gyéritések* teljesítése — bár alacsonyabb az üzemtervi előírásoknál és az 1976. évi teljesítéseknél — elfogadható. A kitermelt 1015 ezer m³ fatömeg a teljesített területre vetített üzemtervi előírás 143⁰/₀-a, megfelel a racionális erdőnevelési elveknek. Az utóbbi évek területi teljesítése és a hektáronként kitermelt fatömeg mennyisége nem sokat változott.

A *törzskiválasztó gyéritések és a tisztítások* teljesítése nem kielégítő, több mint 3 ezer ha-ral kevesebb az 1976. évi teljesítésnél, és az üzemtervi előírás-hoz viszonyított teljesítés is csökkent 4⁰/₀-kal. A csökkenés oka elsősorban a termelő kapacitásnak és a kitermelt fa hasznosításának hiánya. Ennek ellenére a területileg egyre növekvő fiatalosok nevelővágásait időben, megfelelő beletnyúlási eréllyel el kell végezni! 1976-ban bár kismértékben, de a kötelezettség növekedésével arányosan nőtt a teljesítés, míg 1977-ben jelentős, 5⁰/₀-os visszaesés következett be.

A nevelővágások végrehajtása szakszerűen történt, különösen a fiatakkori nevelővágások, elsősorban a tisztítások szakszerűségére nagy gondot fordítanak az erdőgazdálkodók. A sablonos, soros tisztítások, gyéritések megítélésében még nem egységes az álláspont, de az egyre csökkenő munkaerő szükségessé teszi a gépesített, soros nevelővágások szélesebb körű bevezetését.

A nevelővágások csoportonkénti területi teljesítése

4. táblázat

Megnevezés	Növedékfokozó gyérités		Törzskiválasztó gyérités	
	ha	%	ha	%
MÉM erdőgazdaságok	11 829	77	42 913	96
Egyéb erdőgazdaságok	1 128	93	1 928	96
Állami gazdaságok	636	88	3 085	89
Termelőszövetkezetek	5 724	82	13 854	81
Egyéb erdőgazdálkodók	635	83	707	45
Összesen:	19 952	79	62 487	91

A növedékfokozó gyéritések teljesítése országosan

5. táblázat

Megnevezés	1975	1976	1977
terület ha	21 176	21 380	19 952
fatömeg m ³ /ha	49	50	51

A törzskiválasztó gyéritések teljesítése országosan

6. táblázat

Megnevezés	1975	1976	1977
terület ha	66 043	66 230	62 487
fatömeg m ³ /ha	19	19	20

Összességében a fakitermelés terén a tervezett növekedés nem következett be, a teljesítés az 1976. évvel azonos szintű volt, de ez a megtorpanás nem veszélyezteti az V. ötéves terv célkitűzéseit.

1978-ban

- mintegy 3⁰/₀-kal kell növelni az összes fakitermelést, mely növekedés esetén az összes kitermelés időarányos az V. ötéves terv célkitűzésével (7125 ezer m³). A növekedés zöme a nem erdőgazdasági szektorokban jelentkezik (TSz. 10⁰/₀, ÁG 28⁰/₀),
- az összes növekedésen belül elsősorban a véghasználati kitermeléseket kell jelentősen növelni.
- növelni kell a fűrész- és lemezipari hengeres fa mellett a papírfá és a rostfa termelését.

Hántás által károsított faállományok nevelése során, a vad által okozott károk mérséklésére több lehetőség mutatkozik. Ezt a lehetőséget vizsgálta L. Chroust és Z. Hartman olyan kísérleti területeken, amelyek állományában a fának mintegy az 50⁰/₀-át hántotta a vad. A kísérleti faállományt 24 éves korban 4 ezer db fa alkotta hektáranként, tehát kellő sűrűségű volt. Háromféle módszert alkalmaztak a gyéritéskor: I. egyedi válogatás, II. kombinált, III. sematikus. A kiértékelés után megállapították, hogy 50⁰/₀-os belenyúlás mellett, az egyedi válogatás és a kombinált módszer egyaránt 10—20⁰/₀-kal javítja meg a faállomány egészségi állapotát, míg a sematikus módszer alkalmazása esetén az egészségi állapot nem változik.

Fatermési szempontból az egyedi válogatás volt a legkedvezőbb. Azonos belenyúlás: erély esetén 15⁰/₀-kal volt nagyobb a körlepösszeg és 20⁰/₀-kal az átlagtörzs fatömege, az egyedi válogatással gyéritett parcellán a kombinált módszerrel gyéritett parcellához viszonyítva. Ez a megállapítás az előhasználati fatömeget illetően kisebb jelentőségű, mert ezt zömmel a károsítás miatt értéktelenebb törzsek alkotják. A növedékfokozó gyéritésekben túlnyomórészt az egyedi válogatást alkalmazzák. Reális tehát az a célkitűzés, hogy a véghasználat idejére a sérült fák arányát a nevelővágásokkal 10⁰/₀ alá csökkentésük.

Technológiai szempontból a legkedvezőbb a sematikus gyérités. A károsított faállomány egészségi állapotát ez a módszer nem javítja. Ezért az ilyen faállományban nem célszerű alkalmazni. A kombinált gyérités a technológiai előnyök mellett javítja a faállomány egészségi állapotát és kedvező előfeltételeket teremt a további gyéritések számára. Ezek alapján a kombinált módszer alkalmazását célszerű előnyben részesíteni azokban a faállományokban, amelyekben a károsított fák száma nem haladja meg a törzsszám 50⁰/₀-át.

A lapban megjelent tanulmányok szerzői: Finta István ERTI Gépkísérleti Állomás igazgatója, Budapest; Gáspár-Hantos Géza MÉM főosztályvezető-helyettes, Budapest; dr. Herpay Imre tanszékvezető egyetemi tanár EFE, Sopron; dr. Káldy József tanszékvezető egyetemi tanár, rektorhelyettes EFE, Sopron; dr. Rumpf János egyetemi adjunktus EFE, Sopron; dr. Szabó Károly osztályvezető FKI, Budapest; dr. Walter Ferenc ERTI Kísérleti Állomás igazgatója, Kecskemét.